بسم الله الرحمن الرحیم

گئتدی من قالدیم

نیظامی گنجوی

فارسجادان ترجمه: محمدآقا سلطان‌اف

ساهمانلایان: بهرام سورگون

گئتدی من قالدیم

نظامی گنجوی

فارسجادان ترجمه: محمدآقا سلطان‌اف

سهمانلایان : بهرام سورگون

یاییلایان: انتشارات نباتی

تایپ: پریسا داداش‌پور

صفحه دوزنلییی: سمیه فیوضی

گرافیست: آتابای

تعداد صفحه: 86

بیچیمی: رقعی: 1000

ییرینجی چاپ: تبریز. 1389

شابک: 978-600-5892-15-4

قیمت: 2500تومن

مرکز فروش : تبریز– مابین سه راه طالقانی و تربیت –

مجتمع تجاری استاد شهریارزیرزمین – پلاک 47 – تلفن : 5548417

مرکز پخش ادبیات: بناب، برج بلور، 09384236677

حسن کاظم نژند جنابلارینا

پای

قصيدەلر

1

منم اول شه معانی کی فضیلتیم عیان‌دیر،
یئر ایله زمانه حاکیم هنریم بیر آسمان‌دیر.
نفسیم توتوب جهانی اوجا سسلی زنگه بنزر،
قلمیم‌سه بایراق اولموش، اودا فاتح جهان‌دیر.
باشیمین وقاری چاتمیش تاجینا او کیقبادین،
بو جلالیمین یانیندا نه سارای، نه گورخان‌دیر؟!
گونشیم فلکده پارلار، او شفق ساچیر جهانه،
جسدیم مسیح دم دیر، او حیات باغیشلایان‌دیر.

سؤزون عالمینده ایرمیش ابدیته کلامیم،
هنریم بو پادشاهلیق سارایینداحکمراندیر...
اوریم مسیح اطاقی، کرم الکتاب سؤزویله،
او مؤهورلەنیب گؤزل‌جه، بو مؤهورده جاوداندیر.
من اؤزوم فصاحت ایله اوخوسام زبوری هر گاه،
کسرم او مؤبدین بیل دیلینی کی، زند خواندیر...
بیلیک اوردوسوندا عقلیم یول آچان بیر عسگر اولموش،
ادبیم آییق- ساییق‌دیر، او کماله پاسباندیر.
بلی، رحمدن سخاوت یارانیبدی، سؤزده مندن،
هنریم ساچار طراوت، ائله بیل کی، بیر جواندیر.
غزلیم قولاقلار اوچون وئرر ارغنون نواسی،
اؤزو لاله رنگلی مئی تک، اثریم اورک آچاندیر.
بوتون اولدوزو گؤی اوزره حرکاته من گتیردیم،
فلکین پیالەسینده سو منم، گؤی آبداندیر.
دفی چالمارام سبب‌سیز، توی اولار طبیل چالارسام،
سؤزومون یانیندا سؤزسوز نه کی، چالغی وار چالاندیر.
اثریم شکست ده اولسا، او طبیعی بیر گؤزل‌دیر
شیرەمین نه خلطی وارسا، یئنه ده او نوش جاندیر
یئنی عالم آچدی شیوەم، اونا نسبتن نه وارسا،
تزه سؤز ده اولسا هر گاه، او بیر اسکی داستاندیر.
بو بدیعه، بو معما ایله مین کؤنول ائدیب فتح،
منه دهر ایچره تسلیم بو یانیلتماغیملا جاندیر.

قلمیم یازان زاماندا حسد ائیلر ابن مقله،
چاشار ابن هانی حکمن سؤزوم اورداکی، بیان‌دیر.
بیر آیام، فقط اوزومده لکه‌دن نشانه یوخدور،
منی اینجی سایماق اولماز، اونون علتی بیان‌دیر.
بلیسان یاغی دا مصرین دیلیمه برابر اولماز،
بونا چوخ تعجب ائتمه، دئمه کی بو سؤز یالان‌دیر.
دوداغیم اجازه وئرسه، آچیلار بوتون کؤنول‌لر،
نئجه کی بهار هواسی گولو، ریحانی آچان‌دیر.
اگر اولماسا بو شادلیق مکانیندا زر کلامیم،
نه دیلر مغنی کیمسه، نه دئیر: مئی مغان‌دیر.
نییه شعر، صنعتیمله بو قدر اؤیونمه‌ییم کی،
نئجه گؤر لطیف سؤزوم وار، سو کیمی آخیر، روان‌دیر.
صدفم اؤزوم، حلالم، تمیزم تمیز گؤهردن.
منه بیر جوت اصلی یوخ‌دان همیشه ده‌ین زیان‌دیر،
نفسیم محیطه بنزر مد و جذرگه او داییم،
ائله بیل کی، اپیدی، یا خود ائله بیل کی، نردووان‌دیر.
نفسیم لطیف بخاره دؤنرک گلیر جهانه،
اونو بیر اوغول ائدیر بو هنریم، کی ارمغان‌دیر.
من او اولدوزام کی، دشمن پوچ اولار منی گؤرنده،
یمن اولدوزوندان آرتیق هنریم حسد ییخان‌دیر.
جلووو یونگول آتدیر سؤزو بو نظامی‌نین بیل،
غم آغیر اؤزنگی اولموش، اونا حئیف چوخ زمان‌دیر.

2

عقلین گؤزو ایشیقلانمیش قلب ائوینین چراغیندان
یاخشی اولار بو نور ایله گیزلی خزنه آختاراسان.
خزنه تاپماق ایستەییرسن سیندیر جانین ستونونو،
کی خزنەلر آسانلیقلا اله گلمز، آنلا بونو!
اگر خزنه ایلانی‌سان، حلقه اولما قاپیدا سن،
ویرانلیق دیر خزنەلرین شاهمارینا اصل مسکن.
سهو ائیلەدیم، ایلان اولما، لاپ جنتین ایلانی دا،
کی حقینده پیس سؤز یازیب وئرمەسینلر سنی بادا.
اگر جنت ایستەییرسن اؤزون پارلا گوهر کیمی،
گئجەلری ایشیقلاندیر اؤز نورونلا قمر کیمی.
گئجه آی تک اویاق اول‌کی، سیرلر عیان اولسون سنه،
اگر عالم گؤرن آی‌سان، یادا شاهسان بو عالمه.
آنجاق گئجه موجود اولار صفالی اوز، آییق اورک،
ظلمت ایچره حیات سویو و آل یاقوت تاپیلان تک.
یاخشی اولارکی، قارینین اؤز خوروزو آییق ایکن،
سلطنتین چالاغانی یاتمیش اولا سحر ایرکن.

مرد سن اگر سفرینده سن غذا ائله اؤز قانینی،
چونکی ازل آنا قانی بسله‌میش دیر بو جانینی.
ایسته‌ییرسن اگر بالیق، قوشلا دولسون سنین سوفره‌ن،
یولچو اولما، عیبرت گؤتور سلیمانین زنبیلیندن.
بو دیولرین جورونو سن چکه‌جکسن‌ده نه قدر،
زنگی‌لر تک یاشا دایم زنجانلییا سالما نظر.
اؤزونه آد قویاندا دا توخوجو قوی، دمیرچی یوخ،
دمیر یونسان هیچ اولماسا آچار دوزلت، نه اینکی اوخ.
بو آچارلا زندانی آچ، زنجیرلری قیر یئره آت!
بو آچارلا زندان‌لاری قیفیللاییب شادلیق یارات.
علم اوخویلا اولا اگر ایسته‌ییرسن تمیز شکار،
علم ایله آو شکار ائیله، آو ایتییله نه ایشین وار؟
گؤیده فلک ترازیسی بیر آرپادا چکه بیلمز،
یئرده عیار وارینديرسا، او ترازی کارا گلمز.
مشعل یاندیر الینه آل، گئجه یولا چیخان زامان،
کی مشعل‌سیز، قارانلیقدا یئریمه‌یه یوخدور امکان.
گمان ائتمه دنیزلرده گمینه بیر زیان دَیَر،
طوفان‌لاردان قورخو اولماز «آللاه کریم» دئسن اگر.
دنیزده بیر قورخو گؤرسن، کیشی کیمی هیمتلی اول،
تلسرک لنگر سالما، هر ووروشدا جرأتلی اول!
مرادینا مخالف بیر کولک اسسه دوشمه روحدان،
بو کوله‌یه قارشی دوروب، غلبه چال اونا هر آن!

«من قورخمورام» دئدیم آمما دوغرو دئییل، قورخورام من،
اولدوزلارین حکموندن یوخ، یارادانین غضبیندن.
او قبله‌دن اوز دؤندرکی، دئییل‌دیر او سنه غمخوار،
او صورته بند اولماکی، سنین تک چوخ حئیرانی وار.
بهلول یا دا افلاطون تک بو دونیادا مودریک چوخدور،
لاکن دونیا موشگولوندن بیرینی ده آچان یوخدور.
هئچ بیر ادراک صاحیبی کی گیزلی سیرری بیلمه‌یه‌جک،
نادانلیغی انتخاب ائت، بیلیک اوسته بیر قلم چک!
مسلمان تک خلقه سیغین، اوندان مراد حاصل اولار،
مسلمانلیق قالخان یئرده درد و بلا نازل اولار.
بو مئشه ده شیرده اولسان اؤز گوجونه گوون آنجاق،
جاناواردا یاغیش یاغسا، اؤزو اوندان قوروناجاق.
بسدیر یوکسک سس قالدیردین بوش بوغازلار بازاریندا،
دوران کیمی دوزلوک اولماز بیل اونلارین رفتاریندا.
آنجاق حقه آرخالان سن، حقی داییم یادینا سال،
سندن نه عشق آیری قالار، نه ده اوندان سن آیری قال!
سن عشقینسن، عشق سنین، سلسله‌نین حکمونه باخ:
بولاق‌لاردان دنیز اولور، دنیزلردن یئنه بولاق.
سن سوداکی قدرتی گؤر، حالدان – حالا دوشه – دوشه،
گاه چئوریلیر صدف ایچره مرواری‌یه، گاه یاغیشا.
بئله دوران ائدن عالم ایچینده وار چوخ حئیرانلیق،
ایلاهی سن نظامینی قویما گؤرسون پشیمانلیق!

3

منی دردە دچار ائتدی زهره اوزلو گؤزل جانان،
او جادوگر، نرگیز کیمی گؤزلریندن چکدیم آمان.
چوخ آغلاتدی اونون عشقی، اولمادی بو دردە ملحم،
اوجا داغلار زیروەسینه چاتدی منیم آه و نالەم.
چوخ درد، غصه وئردی منه ترس دولانان چرخ فلک،
نازلی یارین حرارتلی سئوگی‌سیندن یاندی اورک.
یوسف کیمی گؤزل یاریم خوش نظرله باخسا بیر آن،
قوربان اولسون منیم ایکی گؤزوم، اورکله جان.
وصالینین یولوندا من قدم آتدیم، آه نه قدر،
آخدی قلبه گؤز یاشلاریم، وارلیغیمی بوغدو کدر.
گئتدیم یارین کویینه من بیر امید له کی او ملک،
اؤز حسنیله بخش ائده جان، باد صبا نفسی تک.
قبول ائدیب التفاتلا قنشریمدە اوتوردو شن،
ریاسیز، چوخ حکایتلر دئدی منه محبت‌دن.
گاه آولادی شیرین سؤزله وارلیغیمی او عشوەکار،
گاه لطفیله: «کئچمیش قالسین کچمیشلردە» سؤیلەدی یار.
گؤزلرینه آلدادیجی سورمه چکیب او دلربا،
ائتدیم اونون آیاغینین توزلارینی من توتیا.

سویا سالدی منی سانکی او قان ایچن گؤزلرییله،
سونرا آلدی اوریمی روح اوخشایان سؤزلرییله.
تجربه‌لی عاشقلر تک بیر آن ایچره چکینمه دن،
وئردیم بوتؤو اختیاری او عشوه‌کار گؤزله من.
چوخدان بری سئوگیسیله دؤیونورکن یازیق اورک،
قارشیسیندا حرکت‌سیز اوتوردوم من بیگانه تک.
نازلا آچیب گؤسترنده منه حسن و جمالینی،
آرتدی سئوگیم، آرزیلادیم او دلبرین وصالینی،
آغ، گوموشو صورتینی سیغاللادیم حرمت ایله،
وصالینین شرابینی نوش ائله‌دیم زحمت ایله.
دئدیم: «سنین آستاناندا صداقتلی قول اولموشام،
راضییام کی قولونون دا قولو اولوم سحر- آخشام.
لبین، حیات بولاغیندان پای وئر منه ای جان آلان،
بیزلره ده بیر نظر سال، ای جهانه فتنه سالان!
ای جمالدا خوار ائله‌ین چینین مشهور گؤزلینی،
جیریب قبا ائتمه بیزیم قلبیمزین کؤینه‌یینی.
سنین عشقین آلدی بیزیم عقلیمیزی الیمزدن،
روا دئییل عاشقینی اؤز هجرینله اینجیده‌سن.
اگر اویغون دئییلدی‌سه عشقین بیزیم طبعیمزه،
بس نه اوچون عشقین غمی دولدو یازیق قلبیمزه؟!»
نظامی‌نین وارلیغی دا اؤز عشقینه قربان اولدو،
غم یوکوندن سرو قدی بوکولرک نالان اولدو

غزلر

1

یاخشی بیر سؤز دئییلن تا شکر ارزان اولسون،
یاخشی ال توت کی، ستم، درد و غم آسان اولسون.
قورخورام کی، وئره سن دادیمی اؤز قلبیندن،
بئله سؤز، بس بئله وعده نئجه پایان اولسون؟
اوخشایب عاجیزی هر آن بئله ایستر دلبر،
تئز جزا حوکمی وئریب، گئج ده پشیمان اولسون.
ای پری اوزلو، نظامی سنی گؤزلر، گل - گل،
گل قاریشقا ائوی بیر ملک سلیمان اولسون.

2

ای نگاریم،کؤنلومو چالدین فسون خوان اولما گل!
سن منی لال ائیله‌دین بسدیر، زباندان اولما گل!
سن کؤنول آلماقلا ائتدین، قیل نظر، هر قلبی شاد،
قورخ بو محرومون جانیندان، قاتل جان اولما گل!
اذن وئر تا بیر زمان سیر ائله‌ییم گول حسنونو،
سانماکی، بیر اوغرویام، آرتیق نگهبان اولما گل!
باغلادیم بئل خدمتینده زلفینه بیر مور تک،
موری غارت ائیله‌مک ده بیر سلیمان اولما گل!
اؤیله کی، سرعتله اول سرخوش قایتدی مجلیسه،
باده وئرسن بو نظامی‌یه گرانجان اولما گل!

3

حسنون گؤزل آیت‌لری، ای سئوگیلی جانان!
اولموش بوتون عالمده سنین شأنینه شایان.
گل ائیله عنایت، منه وئر بوسه لبیندن،
چونکی گؤزلین بوسه‌سی‌دیر عاشقه احسان.
سوردوم کی: «کؤنول هاردادیر» آلدیم بو جوابی:
«هئچ سورما، تاپیلماز اونو آختارسادا انسان».
«رحم ائیله» - دئییب، سئل کیمی گؤز یاشیمی تؤکدوم،
کیم، قانیم ایله ال یوما، ای آفت – دوران!
انصافین اگر وارسا، آچیق دئ، بو نظامی،
سن له نئجه رفتار ائله‌سین، ای مه تابان؟
گل سؤیله، جوابین نه اولار، سورغو زمانی،
احوالیمی سندن سوروشارسا قیزیل ارسلان؟

4

اوزون مشتاقیم، ای دوست، نه دن بیر آن گؤرونمزسن؟
سنه بنده منم، سؤیله، کیمین سولطانی اولدون سن؟
او گؤزلر گول جمالینله لبینچون شاهدیم‌دیر، یار،
دیوان ائتسن اؤزونسن بیل، منه هم شاهد، هم دشمن.
و حوسنه آینادان باخسان، اینان کی، قیسقانار کؤنلوم،
اونو پنهان توت، ائی جانان، آماندیر، یاد نظرلردن.
نه عنبر دیر او زلفون کی، صبا دن گیزلی‌دیر سیری،
اونو توتدوقجا سن پنهان صبا گؤرمک دیلَر هر دم.
سنین‌کی، آستانیندان حیات آدلی سولار چاغلار،
سولانسین کئچدییین یوللار گول آچسین گول قدم‌لردن.

5

وصلین هوسی عؤمورومو سون آنه یئتیردی،
هیجران غمینین خنجرینی قانه یئتیردی.
کاروانسرا دیر غملی کؤنول عشق یولوندا،
بو درد یاتاغی کاروانی کاروانه یئتیردی.
عؤمورون گمی‌سی روزگارین دالغالاریندا،
طوفان‌سیز اؤتوب گؤر نئجه عمّانه یئتیردی.
توردان قوتاران قوش کی قاییتماز تورا بیرده،
کئچمیش عؤمورو کیم یئنی دن جانه یئتیردی؟
بیلسن نییه بیز بیلمه‌میشیک قدرینی وصلین؟
چونکی بیزی بخت غفلتن احسانه یئتیردی.

6

منیم تک بیر کهنه دوستو نئچون غمخوار ساخلارسان؟
وار اول، احسن دئیر عالم، نه یاخشی یار ساخلارسان.
منه خوشدور غمیم، جانان، اونا گل درمان آختارما!
سوال ائتمه: «نه دیر دردین؟» عجب بیمار ساخلارسان؟
نه رنگده سن اولورسان اول، سنین له من وارام دائیم،
اگر تسبیحه مایلسن و یا زنار ساخلارسان.
سنی من دوست ساییردیم، سن منی دشمن ائتدین،
سنین له فخر ائدیردیم، سن منی ناچار ساخلارسان.
اگر اولسا غمیم یونگول، سنین غصه‌ن اولار آسان،
نئجه‌کی، کؤنلومه خوشدور، منی، دیلدار، ساخلارسان.
سنی دائیم نظامی اؤز عزیز جانانی بیلمیشدیر،
روا می سن اونو، بؤیله، سیتمله خوار ساخلارسان؟

7

کؤنلوم ستمین له جانه یئتدی،
آهیم اودو آسمانه یئتدی.
آیریلمارام اؤلمه‌یینجه سندن،
غم خنجری قلبه، قانه یئتدی.
عشقی نئجه گیزله‌دیم جهاندا،
شوروم او بیری جهانه یئتدی.
کاروان هله چاتمامیش، یولوندا،
کؤچ نوبتی گلدی، جانه یئتدی.
«گؤزله، گلرم – دئدین – نظامی!»
تئز گل کی، زمان او آنه یئتدی.

8

سوروشدون حالیمی، ممنونم، ائی دوست!
جگر پاره، اورک پر خونم، ائی دوست!
گل عاشق‌لیک سؤزون مندن کنار ائت،
سن اول لیلی، کی من مجنونم، ائی دوست.
الیندن ائیلرم فریاد، فریاد،
بو فریادلا گونو افزونم ائی دوست!
سئونلرله، ائشیتدیم، مهربانسان،
من اونلاردان مگر بیرونم، ائی دوست!
ییخیلسان، سؤیله‌دین امداده گللم،
یئتیش‌کی، ایندی من دلخونم، ائی دوست!
نظامی شعرله دیل آچدی، هئیهات،
سنی هئچ توتماییر افسونوم، ائی دوست.

9

دینله‌دی هاردا کؤنول یاریمزین صؤحبتینی،
ال آتیب جیردی همان پالتارینی خلعتینی.
لا اوبالی کیمی مقصد گودرک ساتدی اؤزون.
آلدی جان نقدی وئریب، نازلی، شیرین آفتینی.
منه گل ائیله وفا سؤیله‌دیم، هئچ ائیله‌مه‌دین،
آلمادین سایا نه‌دن، سؤیله اورک صؤحبتینی؟
شادلیغین بال و پرین بؤیله نئچون سیندیردین؟
او قانادلار لا کؤنول اوچدو، تاپیب شهرتینی.
سن نظامی‌یه کی خط چکمه‌میسن، نازلی نگار!
او بوتون دوستلارا خط چکدی قیریب الفتینی.

10

هر گئجه‌م اولدو کدر، غصّه، فلاکت سنسیز،
هر نفس چکدیم، هدر گئتدی او ساعت سنسیز.
سنین اول جلب ائله‌ین وصلینه آند ایچدیم، اینان،
هجرینه یاندی جانیم، یوخ داها طاقت سنسیز!
باشقا بیر یاری نئجه آختاریم، ائی نازلی ملک،
بیلیرم، سن‌ده دئدین: «یوخ یارا حاجت سنسیز!»
سن منیم قلبیمه حاکیم، سنه قول اولدو کؤنول،
سن عزیزسن، من اوجوز، بیر هئچم، آفت، سنسیز!
نه گؤزوم وار آراییم من سنی، بختیم ده کی، یوخ،
نه ده بیر قاچماغا وار من ده جسارت، سن سیز!
سن نظامی دن اگر آرخایین، اولسان دا، گولوم،
گئجه گوندوز آراییب، اولمادی راحت سنسیز!

11

عاشیقم، امرینی وئر عاشق – نالانه گولوم،
یانینا یا گلیم عقل ایله، یا دیوانه گولوم؟
سئویرم، قلب ایله جانیم کیمی جانانیمی من،
اؤلرم، یا یئترم سن کیمی جانانه، گولوم.
سنه دوست اولماغیما جمله شهر دشمن اولوب،
منی عفو ائیله، باخیب بیر بئله دشمانه، گولوم.
هاردا گؤرسم سنی، زلفوندن اؤپوب یالوارارام،
عاشقم، عاشقه یوخدور یازی، دیوان، آ گولوم!
سنسیزم، سندن اوزاق کیمسه‌نی دوشسون، دئمرم،
یئتمه‌ییر ال سنه، یوخ صبرده هیجرانه، گولوم.

12

**نه گؤزل، نه خوش گلیبدیر بئله دائمی غمین، یار،
اونو شادلیغا دَییشمم، ائدیرم بونا یمین، یار.
داها خوشدو جوری یارین، بونا سن نه جور باخیرسان؟
او شیرین نوازیشیندن داها خوش گلیر سمین، یار.
من اویام، باجارماسام دا، سنه خدمتیم اولور چوخ
سن اوسان کی، ائتمه‌ییر هئچ منه چاره بیر الین، یار.
دئدین: «ایسته وصلی مندن » «تلسیر عؤمور» - دئدیم من،
بو عؤمورله وصله یوخدور گومانیم چاتام یقین، یار.
سنه اوخشاماز گؤزللر، ملکیم، تایین‌کی، یوخدور،
اورک اؤزگه‌نی سئورمی، بونا اولگیلان امین یار!**

13

گول عشقییله اؤتن بولبول گئدن تک گوللو صحرایه،
گئدیرسن ائی عزیز دوستوم بو گون سن ده تماشایه.
بو گول رنگلی جمالینله بزنمک‌چون چمن صحنی،
بئله موزون لطافتله خرامانسان او مأوایه.
سنین حوسن و جمالینی گؤرن احسن دئیر شک‌سیز،
دوشورسن بی‌وفا راهب کیمی بیر شکل ترسایه.
طاووس تک سن آچان دمده قاناد راهب دوشر دبدن،
سنه حئیران قالار کهلیک باخیب بو قد رعنایه.
اولار بنده سنه قیصر، قولون نغفور ایله خاقان،
گئدیرسن چینلی تک سانکی بوتون دنیانی یغمایه.
اولاردی نوح قدر عؤمورون و قارون مثلی املاکین،
ائدیب یوسف کیمی ناله اولاردین بند زلیخایه.
ائشیت ائی قارداشیم مندن نظامی شعرینی تا کی،
سنه گؤز دیمه‌سین، چونکی گئدیرسن تک تماشایه.

14

عشق بازلیق شورینی دنیایه من سالدیم اینان،
تولّاییب سجاده‌نی میخانه‌یه اولدوم روان.
گؤردوم اوردا من گئجه قلبی اویاق انسانلاری،
من‌ده رندلر مجلیسینده جهد ائدیب توتدوم مکان.
من جانی یانمیش بئله حال اهلی ایله ایلشیب،
گؤز یاشیلا دولدوروب پیمانه‌نی، ایچدیم همان.
سؤیله‌دی پیریم: مئی ایچ آت بو یالانچی طاعتی،
حلقه تک آسدیم قولاقدان بو سؤزو، دینجلدی جان.
بت پرستلیک بئلینی من باغلادیم زنار ایله،
خرقه‌نی سجاده‌نی آتماقلا اولدوم کامران.
عشق قدرین شبهه‌سیز عاشق اولانلار درک ائدر،
من ده عشق اسرارینی عاشقلره ائتدیم بیان.
رند آیاغینه، نظامی سن آغیزدان اینجی تؤک،
گؤزلریندن لعل آخیت، اشعارینی وئر ارمغان.

15

ایسته‌دیم نامه محبتدن او دیلداره یازیم،
دردینی دولو بو قلبین او خونخواره یازیم.
ائدیم عنبر قلمی کاغذی گول یارپاغینی،
دلبرین زلفی کیمی خطیمی قاپ قاره یازیم.
گرچه اولماز خبری عاشقینین حالیندان،
یازمیشام یوز دفعه قوی ایندی دگر باره یازیم.
سئوگیمی بیرجه قلم له نئجه من شرح ائیله‌ییم؟
قان تؤکن کیرپیک اوجویلا اونو رخساره یازیم.
سیغا بیلمز بو کؤنول آرزیسی یوز دفتره ده،
اونلاری بس نئجه بیر خیرداجا طوماره یازیم؟!
ساده سؤزلرله مگر هجری بیان ائتمک اولار؟
گرک هر حرفده مین سرله دولو چاره یازیم.
آغلایان دمده نظامی یورولور یازدیغی دا،
اوندا قوی گؤز یاشیم ایله او جفاکاره یازیم.

16

هر گئجه قلبیم اولور غصه الیندن کباب،
رحم ایله یوخ طاقتیم، حالیم اولوبدور خراب.
هجرین اَییب قددیمی، هر باخیشین قان ایچیر،
آتدیغین اوخلار وئریر قلبیمه مین جور عذاب.
هر نه سوروشدومسا من، سوسدو دیلین، دینمه‌دین،
سولدو امید گولشنیم، اولمادی سندن جواب.
آیریلیغین ائیله‌دی گؤز یاشیمی سئل کیمی،
یوخ، قان اولوب گؤز یاشیم، آرتمادادیر اضطراب.
گونده نظامی دعا ائتدی کی، غملنمه‌سین،
شادلانیرام کی دعام اولماییر هئچ مستجاب.

17

یارب نه جمالدیر بو وئردین مه تابانه،
کی حسنو برابردیر یوز یوسف کنعانه.
گون، قاشلاری طاقیندا بیر گؤر نئجه گیزلنمیش،
اودلو یاناغی بنزر یاقوت بدخشانه.
گویا کی قیزیل گولدور، بیتمیش بو چمن ایچره،
بیر گؤز نه بزک وورموش سرو قددی گولستانه؟!
ذوق اهلینه شَکردن شیرینسه یارین حسنو،
اشعاری نظامی‌نین خوشدور داها انسانه.

18

گؤروب رخسارینی گول‌لر نقاب ائتدی اوزه خاری،
سنه بنده اولوب در حال بئله بند ائتدی زناری.
سنی گؤردوکجه هر غونچه قانا غرق اولدو حسرتله –
قیزاردی یا خجالتدن بیر آندا رنگ رخساری.
بنفشه زلفینی گؤرجک، اوتاندی اؤز جمالیندان،
بویون بوکدو گولستاندا، پوزولدو حالی، بازاری.
سنین تعریفینه، جانان دئدیم‌سه ساده‌جه بیر سؤز،
ائشیتدیکده اونو سوسن دولاشدی جمله گفتاری.
یاریشماق ایسته‌سن آنجاق قیزیل گول له یاریش، چونکی،
یومولدو نرگیزین چشمی، گؤره بیلمز بو رفتاری.
هنرله ایسته‌دی بولبول گیره بحثه نظامییله،
توتولدو نطقی، لال اولدو گؤرن دمده بو اشعاری.

19

منم بیر صورته عاشق، دئییل آی دا اونا همتا،
نه صورت؟ صورت دلبر، نه دلبر؟ دلبر زیبا.
اوزونو گؤرمه‌سم بیرگون، گؤزومدن چشمه‌لر چاغلار،
نه چشمه؟ چشمه‌ی لؤلؤ. نه لؤلؤ؟ لؤلؤ لا لا.
خرامان اولسا باغ ایچره سالار مین غلغل اطرافه،
نه غلغل؟ غلغل بولبول. نه بولبول؟ بولبول شیدا.
خیالی یاریمین هر دم غمیمله همدم اولموشدور،
نه همدم؟ همدم محرم. نه محرم؟ محرم سودا.
گؤزل دیلداریمین زلفو اولوب گولشن کیمی خوشبو،
نه گولشن؟ گولشن عنبر، نه عنبر؟ عنبر سارا.
نظامی، من او جانان چون گرکدیر نوش ائدیم شربت،
نه شربت؟ شربت قابل. نه قابل؟ قابل جانا.

20

سن اولسان اگر قمر نه لازیم؟
یا عاشق اوچون شکر نه لازیم؟
وصلین گئجه‌سینده آی سن اولسان،
دنیا وار ایکن سحر نه لازیم؟
یاندی جگریم کباب اولدو،
بیرده منه بو جگر نه لازیم؟
امید وار ایکن وصاله بیرده،
حسن عالمینه سفر نه لازیم؟
بیر گون سن اؤزون گلیب چیخاندا،
بونجا غم و دردسر نه لازیم؟
وعده وئریبن نئچون قاچیرسان،
یئرسیز یئره بو کدر نه لازیم؟
زلفون وار ایکن، منیم عزیزیم،
نظامی اوچون کمر نه لازیم ؟

21

توتوب تور زلفونو یارین ائدرکن خالینی دانه،
قوش اوللام، حسن شمعینه دؤنوب اوللام دا پروانه.
چکرکن آشنا دردین منیم قدریم بیلینمزسه،
داها یاخشی اولار همدم منه اولسایدی بیگانه.
قاشین محرابی اوستونده نمازیم باطیل اولدوقدا،
عقیدم عکسینه زلفو من ائتدیم بیر صلیبخانه.
اونو آغوشیمه آلسام دئیر - «همتده نقصان وار،
منیم تک نازلی سولطانه دئییل لایق بو ویرانه».
اله دوشسه اگر بیر گون نگارین زلف زنجیری،
آتیب عقلی بیر آن ایچره اولاردیم اصل دیوانه.
یاریم لیلی اولوب مجنون حساب ایتسه نظامینی،
قوراردیم «لیلی - مجنون» دان داها تاثیرلی افسانه.

22

من کیمم کی سؤیله‌ییم اول یاری مهمان ائیله‌دیم،
یا دئیم اول دلبر ایله عهد و پیمان ائیله‌دیم.
نازنین جانان منی بیر گون چاغیردی سفره‌یه،
سفره‌سینده من غذانی قلب له جان ائیله‌دیم.
اؤز جمالینی یاریم بایراملیق ائتدی بو گئجه،
من ده وارلیق مولکونو بیر آندا قربان ائیله‌دیم.
لب‌لرین اؤپمک چتیندی، بوسه ائتدیم پایینی،
نئچه ایللیک دردیمه بوسه یله درمان ائیله‌دیم.
کؤنلومون دردین دئدیم، - «نه خوش حکایت دیر» - دئدی،
باشیمی دیز اوستونه قویدوم نگهبان ائیله‌دیم.
صبح نامحرم گلیب وصلی حرام ائتدی منه،
یار یولا دوشدوکده من جوشدوم دا طوفان ائیله‌دیم.
سؤیله‌دی: «خوش قال نظامی بلکه گلدیم بیرده من»،
گئتدی، من قالدیم، آمان، هجرینده افغان ائیله‌دیم.

23

یوخومدور طاقت هیجران، یوخومدور،
یوخومدور، ای مسلمانان، یوخومدور.
هانی اول صبر کی یارسیز قالیم من،
دئییل سیزدن بو کی پنهان، یوخومدور.
یارین عشقینده غم دنیا قدردیر،
اونا دنیاده بیر درمان یوخومدور.
اگر عاشق اولان کافرسه، بیل کی،
منیم ده ذره‌جه ایمان یوخومدور.

24

کؤنول سیر ائیله‌ییر یارین جمالینده گولوستانی،
بَینمز او چمنلرده بیتن هر لاله ریحانی.
بئله شوخ ستمکاری جهاندا گؤرمه‌میش هئچ کس،
او قیوریم زلفینه باغلار هر آن یوز رند و شیدانی.
برابر یوخدور عالمده منیم دلبر زلیخامه،
سالار مین یوسفی بنده اونون چاه زنخدانی.
صبا اول نازنین یاره اماندیر برک نفس وورما!
کی کؤینک ایچره چوخ اینجه لطیفدیر یاریمین جانی.
آخار شکر نظامی‌نین بئله شیرین کلامیندان،
هاچان کیم صؤحبته باشلار اونونلا شوخ جانانی.

25

عشق دئییر: «چیخ کعبه‌دن گئت داخیل میخانه اول»،
یار ایسه سؤیلر کی عاشقسن اگر دیوانه اول!
عشق زحمتدن چکینمز، خلوته مایل اولار،
عشقه باغلاندینسا سن، هر بیر شئیه بیگانه اول!
کویینه دوشدونسه یارین دانه اول غم قوشونا،
وصلینی آرزی ائدیرسن، شمعینه پروانه اول!
نرگیزه مئیل ائیله‌مز، آزاده سروی آختاران،
بو شاها ائت بنده‌لیک، او خزنه‌یه ویرانه اول!
مئی ایچنده سؤیله سن: «من کلله دن نوش ائیلرم»
اوندا گئتمه کویینه، گئتسن اگر مردانه اول!
بیر زماندا سن گونشدین اول بیر آزدا ذرّه تک،
یار قوشونا تور ائدین سه، ایندی توردا دانه اول!
بلکه سندن سؤز دوشه یارین حضورینده، او دم،
بو نظامی تک هر آن دیللرده بیر افسانه اول.

26

بو نه سئودادیر آ دوستلار، من بئله زار اولموشام،
عشق الینده بیر یازیق آو تک گرفتار اولموشام.
بوندان اول دوشموشم بیر چوخ نگارین عشقینه
ایندی‌سه گؤر من زواللی نئجه بیزار اولموشام؟!
هر بیر همت صاحیبی‌نین اؤز گؤزل دورانی وار،
بس نئچون من، ای الهی، بو قدر خوار اولموشام؟!
اول سببدن دیر وورور هرکس منه تهمت کی من-
محنتین بازار باشیندا بیر گناهکار اولموشام.
سو منه دَیسه همان یانمیش گؤرر خیرمانیمی،
یئل منه دیسه گؤرر وئجسیز و ناچار اولموشام.
ای نظامی اؤز ایشیم دوستلوقدا یوسف قوردودور.
تازه دن یعقوب کیمی کؤینکله من وار اولموشام.

27

گؤزونه فدا اولوم من بو گئجه گلیب وفا قیل!
وصلین ایله سن بو دردلی کؤنوله گلیب دوا قیل!
بوتون آرزیم بودور که سنی خلوتی اؤپوم من،
سنی زلَفونون هواسی، گل بو آرزیمی روا قیل!
بئله قایدادیر کی شاهلار فقیره نوازش ائیلر،
نولا سن ده شاه گؤزویله بو فقیره باخ، عطا قیل!
باغلاییب کمر نظامی صنما سنه قول اولموش،
لطف ائدیب اونو قاپیندا قوللوق ائتمه‌یه رضا قیل!

28

قوی سنه سؤیله‌سین، گؤزل، عاشق اؤز حال - زارینی،
دانلایاسان بلکه سن اؤز گؤزلرینین خمارینی.
سرزنش ائیله‌مه اونا، واله اولارسان آن با آن،
گؤرسن اگر چه گوزگوده آی کیمی اؤز عذارینی.
قویما فراقی ترک ائده، هجرینه اؤیرنیب کؤنول،
قویمامیش او سنه یاخین آه – شرر نثارینی.
آرخالانان زمان سنه سئوگیلینی اونوتما گل،
قویما کی، آیری عنوانا چکسین او رخت و بارینی.
یوسف قلبی سالمیسان چاه – زنخده زندانا،
ایندی کؤمک قولون سالیب چیخار او دلفکارینی.
نافه کیمی قانیم دونار جمالینا سپنده سن،
کؤنول‌لره عطیر ساچان او زلف – مشکبارینی.
عذرونه دیل آچان زمان لال اولور عاشقین اینان،
لطفونون اختیارینا وئریب اؤز اختیارینی.
اولدو نظامی قول سنه، امرینه منتظر دوروب،
عهده وفا ائدیب اونا گؤستر اؤز اعتبارینی.

29

جوانلیق وار ایکن الده گرک قدرین بیله انسان،
امین اولما گلر بیرده بو ملکی ترک ائدن کاروان.
بوکولموش قددینه بیر باخ قوجالمیش شخصین، حسرتله-
جوانلیق گونلرین دائیم گزر تورپاقدا سرگردان.
نه دولت وارسا دنیاده سنه آنجاق عؤموردور، بیل،
اونون معناسینی درک ائت، چالیش بوش کئچمه‌سین بیر آن!
گئری دؤنمز کئچن بیر گون، آییق اول دایمن سن ده،
روا اولمازکی، مستلر تک کئچه غفلتده بو دوران،
نئچون سن هرزه ایشلرده وئریرسن عؤمورونو باده،
خئییرلی ایشلره صرف ائت، حیاتی ائیله جاویدان!
پول ایله آلمادین جانی، بیله‌سن قیمتین، قدرین،
کی اوغرودا قدیر بیلمز، اوغورلارسا مالی آسان.
اگر سن شادمان اولسان غمه هئچ بیر ضرر گلمز،
و یا غمدن اؤلوب گئتسن، توخونماز شادلیغا نقصان.
نظامی، سنده روح وارسا دانیش عشق و محبتدن،
گؤزل بیر موسیقی دینله، شراب وئرسین سنه جانان.

30

مستلیک ائیله‌ین دولت هشیار اولاجاق بیر گون.
بو یاتمیش اولان بختیم بیدار اولاجاق بیر گون.
یاخشی بیلیرم ضایع اولماز یوخوسوز شب‌لر،
من صبر ائدرم آخیر دیدار اولاجاق بیر گون.
قاپی آچیلار هم ده وار هر گئجه‌نین صوبحی،
دلبرده بئله قالماز، دیلدار اولاجاق بیر گون.
آهسته اول ای دشمن، بیل سئوگیلی جانانیم،
اغیاره محل قویماز، غمخوار اولاجاق بیر گون.
دشمن اونا هر چندی لطف ایله یاناشسا بیل،
یارین گؤزو اؤنونده چوخ خوار اولاجاق بیر گون.
کافر ائله‌دی دلبر عشقینده منی آخر،
زلفی دئیه سن بئلده زنار اولاجاق بیر گون.
سیندیردی، نظامی‌یه اؤز وئردییی پیمانی،
شکسیز بو ایشیندن او بیزار اولاجاق بیر گون.

31

سندن حالیما، گؤزوم، نظر یوخ،
عقلیمدن ایسه ایشه ظفر یوخ.
عشقینده سنین آ نازلی دلبر،
مجنون اولورام سنه خبر یوخ.
گؤز و عقلی شرح ائدیم کی،
گؤز گئتدی، عقلدن هئچ اثر یوخ.
هر جور وئرمک ایسه کفایت ائتمیر،
بوندان اویانا دا رهگذر یوخ.
محشر گونو شبهه‌سیز بزیم چون،
بوندان داها نقد بیر گهر یوخ.
یوخلوق اؤزو بیر حقیقت ایسه،
بو مولکوده هئچ کسه ثمر یوخ.
جاندان اوز الینی ای نظامی،
بو یئرده حیات اوچون مقر یوخ.

32

روحانی کعبه‌م دیر او ترسا دلبر،
کعبه یله کلیسا آیریمی مگر؟
بت پرست ائیله‌دی ساچلاری منی،
اولدو زاهدلییم بوسبوتون هدر.
خاچدان بیر سس گلدی: «رهبان یولودور
دؤیدویون بو قاپی هر آخشام سحر»
گئدیب سجاده‌می اؤنونه آتدیم،
او بت‌سه سالمادی منه خوش نظر
اول کلیسالار یاخیندی، قالدی –
گؤزلریم دیرده، اولدوم خون جگر.
قبله‌م حسنو اولدو، قبله‌سی – گونش،
اوزو گونشدن ده اولدو منور.
قیرخ یاشیم اولاندا مشهور زاهد ایدیم،
ایندیسه اولموشام بیر مخفی کافر.
داوود نغمه‌سیدیر اونون زنگ سسی،
کلیسا سلیمان مولکونه بنزر.
من دئدیم: «نه اوچون کعبه دیر اولدو؟»
او دئدی: نظامی سوس، سوس بیر قدر.
دایمن خزینه ویرانه ده دیر،
بئله قانون قویموش قانون وئرنلر.

33

صبح چاغی آ دلبریم اوزدن آچاندا هاله‌نی،
اوتاندیرار، گؤزون، اوزون نرگیز مستی، لاله‌نی.
می له دولو پیاله‌یه عکسی دوشرسه حسنونون،
مست گؤزونون خمارلیغی مست ائله‌یر پیاله‌نی.
حوری اگر وصالینین لذتینی دادارسا بیل،
لبلریندن پای آپارار ملکلره نواله‌نی.
آیریلیغین قوجالتدی یار، سؤیله‌دی هئچده غم یئمه،
بوسه وئریب گنج ائدرم پیر هزار ساله‌نی.
اولدو نظامی قول سنه، قوللوغونو قبول ائله،
امضا ائدر عشقی بیلن یقین کی بو قباله‌نی.

34

ای نازلی ملک و شوخ دلارام،
سن سیز منه یوخ قرار و آرام:
ای باد صبا آپار پیامی،
سؤیله اونا: «ای گؤزل گل اندام.
گئتدین و آپاردین هوش و عقلی،
ائتدین منی اؤز یولوندا سرسام.
غم شربتی وئرمیسن حسابسیز،
ای سرو قدیم، اورک تمنام!
مجنون کیمی ناله ائیله‌ییب من،
لیلی دئییرم ده صبح تا شام.
دائیم گزرم من هر مکانی،
اولماز طلبیمه بیر سرانجام.
نه سندن اولور منه سفارش،
نه مئی له دولور الیمده کی جام.
زلفونده دوشوب تورا بیر آو تک،
قالدیم نئجه گؤر فقیر و ناکام».
قورتار غزلی داها نظامی،
گئت خلوته گیر، اوتور، توت احرام

35

حسنونو گؤردوکجه، دلبر، روزگاریم خوش کئچر،
وصلینه چاتدیقجا حالیم، ای نگاریم، خوش کئچر.
گؤسترنده اول گونش سیمانی هر دم عاشقه،
هر ایکی عالم اولار سانکی بهاریم، خوش کئچر.
قاشلارین بنزر هلاله، صورتین بدره، گؤزل،
بو هلاله، بدره باخدیقجا مداریم خوش کئچر.
سؤیله سن لطف ایله بیر سؤز سن، نظامی بنده نه،
عؤمورو سرتا سر اونون، ای گلعذاریم خوش کئچر.

36

یئنه ده قلبیمی چالدی او گول رخسار، مسلمانلار،
اورکدن ائیلرم دائیم من آه و زار، مسلمانلار!
عزیز و کامران ایدیم، اورک اولموشدو اؤز آرخام،
چیخیب گئتدی اورک الدن، من اولدوم خوار، مسلمانلار!
اورکدن ائیلرم فریاد، اونونچون قان آخیر گؤزدن،
اورکدن اولماسین هیچ کس گرفتار ای مسلمانلار!
بوتون عاشقلرین واردیر یانیندا شوخ دیلداری،
منه آرتیق نه دل قالدی، نه ده دیلدار مسلمانلار!
نظامی مفلس اولدوقدا اونو ترک ائیله دی یاری،
بو دوزدور مفلسه اولماز خریدار، ای مسلمانلار!

37

ای واله ائدن بوتون جهانی،
راحت ائله‌ین قوجا، جوانی.
بیرلشدیریب حسنونون بهاری،
بیر دمده بنفشه، ارغوانی.
اول سرو قدین اوجالدی، دلبر،
تعظیمه گتیردی آسمانی.
گولدن آلاراق گیر و کمربند،
قارغو کیمی باغلادی میانی.
شاد اول بوگون ای کؤنول، چتیندی–
بیرده تاپاسان بو خوش زمانی.
عؤمورون آتی چوخ یئیین چاپاندیر،
جلد اول دا جلولا بو بلانی!
گل آلما نظامی‌نین الیندن –
ای نازلی گؤزل بو آستانی.
بت‌لار شاهی سنسن ایندی، نئجه –
سولطان بیلر عالم ارسلانی.

38

عشق معیاری گئنیشدیر، سینه‌نین معیاری دار،
یول اوزوندور، آت چولاق هم تنده یوخدور اقتدار.
بیر کؤنول واردیر ایچی یوز مین جوره غمله دولو،
بیرجه منزیل وارسادا انجامی اولماز آشکار.
قارشیدا وار بیر قویو مین بیر فلاکت مخزنی،
مین کلک چنگینده قالدیم الده بیرجه شاخه وار.
هم کؤنول هم نامه بیر یئرده قارالمیش بوسبوتون،
هم ده خوار اولموش تماییله جهاندا آدلا، عار.
قالمامیش طاعتدن اصلا بیر اثر آددان ساوای،
خرقه‌میزده کؤهنه‌لیب هر بندی اولموش تار و مار.
کوپ دیبینده دوشدو قالدی گؤر نئجه سجاده‌لر،
داشلارا چارپیلدی، اولدو هر صراحی خاکسار.
دین و دنیا گئتدی الدن، تئز اوتوزدوق هر شئیی،
نقشه‌سی بر باد اولانلار تک اوتوردوق غمگسار.
ای نظامی عشقدن ائتمه شکایت بونجا سن،
صلحی آختار دایمن جنگ و جدلدن اول کنار.

39

خوشدور ای دوستوم یولوندا جانی قربان ائله‌مک،
خوشدور هیجران آتینی آردینجا جولان ائله‌مک.
شام کیمی هر بیر گئجه یانماق خیالین اودونا،
خوشدور آستا ارییب تحفه‌سینی جان ائله‌مک.
قویمایير راحت منیم بو قلبیمی عشقین سنین،
خوش اولار وصلینله بیر گون قلبی شادان ائله‌مک.
بلکه خوشدور کی آتیم کاندارینا باش اؤرتومو،
یوخ داها خوشدور باشی کانداره غلطان ائله‌مک،
دردینی یاخشی بیلر صراف نظامی ای گؤزل،
خوش اولار هر سرّینه اونو نگهبان ائله‌مک.

40

آی اوزلو گؤزل حسنونو گؤستر منه بیر آن،
تا من ده اولوم ائلدن اوزاق گوشه ده پنهان.
گیزلتمه گونشدن داها پارلاق او جمالی،
قویما گئجه‌لر ذره کیمی یوخ اولوم اوندان.
قان آغلایاراق هئی دؤزورم مین جوره درده،
یوخدور آخی عشقیندن اوزاق قاچماغا امکان.
قسمت منه آنجاق سنین هیجرانین اولوبدور،
اولسون، که جانیمدان دا عزیز دیر بئله هیجران.
خوشبخت گؤزلیم سن ده، فراقین ده جواندیر،
هجرین نئجه گؤر ائتدی منی پیر و پریشان.
عالمده اگر یوخسا منه مثل و برابر،
ائتدین سن اسیر ایندی منی، سئوگیلی جانان!
جاندان داها ال چکمه‌لی‌سن آنلا نظامی،
اولمازسا اگر سئوگیلیدن دردینه درمان.

41

آی کی توتولماز ای صنم بیر گئجه ائیله‌ییب وفا–
وعدینی یاده سالیبن مطلبی ائده‌سن روا.
هر گئجه هر گون ای نگار منتظرم عنایته،
اؤز نفسینله تا گلیب ائیله‌یه‌سن منه دوا.
من نه قدر فغان ائدیم قاپین اؤنونده هر گئجه،
سن یاتانا یتیشمه‌ییر حئیف بو ناله، سس، صدا.
اگر قبول ائیله‌یه‌سن قوی سنه بیر اؤیود وئریم:
گؤز یاشیمین بلاسینی قلبدن ائیله‌مه جدا.
لطف ائدرک ده بیر زمان قالدیریسان سمالره،
سونرا دا انصاف ائیله‌سن الیندن ائیله‌مه رها.
جور ائله‌مه بو شهریده من که غریب دوستونام،
غریبی سئومه‌سن باری، حرمت ائله بو دوستونا.
ائیله‌دیبین ظلم اودونا یاندی نظامی ای صنم،
آللاها خوش گئتمز آخی ائدنده یاره مین جفا.

42

گر وفا ائتسه عؤمور یاره وفا ائیله‌یرم،
بوش کئچن واقتیمزی بونلا ادا ائیله‌یرم.
حکمون ایله دولانیب هئچ کسه باش اَیمه‌میشم،
هر نه حکم اولسا یئنه بیلمه فنا ائیله‌یرم.
زاهد ایت تک سنه قویروق بولاسا قورخوم یوخ،
قورد قاووب من سورونو چؤلده رها ائیله‌یرم.
دوداغیندان بیر اؤپوش ایسته‌ییرم رد ائتمه،
خوشلوق ایله وئر اؤزون یوخسا خطا ائیله‌یرم.
گل نظامی یانینا نازیله، گؤز تیکمکدن –
قوروماق چون سنی هر دمده دعا ائیله‌یرم.

43

قارانلیقدیر بوتون عالم، چتیندیر یول، دوش آتیندان،
جانین خلوتسراسینه بو وارلیقلا چکیل بیر آن.
کنار ائت انس باغیندان طبیعت لئیلرین بیر-بیر،
شریعت قوشلارین بیر-بیر توروندا بنده سال پنهان.
ائله کی حقه چاتدین سن، بو صورتدن تمام ال چک،
او دم مینلرجه معنا شربتین ایچ مفته‌جه، آسان.
اونا چاتدیقدا مستانه سمانین پرده‌سین قالدیر،
ستونون گؤیلرین تیترت، فضا مولکونده سال طوفان.
یولوندا پوسقو قورموشلار، آماندیر قورخویا دوشمه،
کمان چک مرد - مردانه سنه یاور اولار یزدان.
گلنده ساقی هیجانه اله آل سن ده پیمانه،
حال اهلی بزمینه داخل اولوب چک باشه اول خندان.
قدمسیز گئت یولون، همده جمالین سیر ائله گؤز سوز،
حدیثین دینله‌سن دیلسیز، آغیزسیز ایچ شرابیندان.
نه لازیمدیر جهنمله بهشتین قئیدینه قالماق،
جهنم اوستونه خط چک بهشتی یئرله ائت یکسان.
نظامی بو نه معجزدور کی طبعیندن ظهور ائتدی،
داها سوس، سوس بئله رمزی هانی درک ائیله‌ین انسان؟

44

ظن ائدک سن منه بیر ذره ده غمخوار دئییلسن،
بونو کیم تصدیق ائدر بؤیله ستمکار دئییلسن.
من کیمی قلبی یانان چوخ دولانیر کویونده،
هامییا شفقت ائدیرسن، منه دیلدار دئییلسن.
کعبه، بتخانه ایچینده نه قدر کی سنی آندیم،
گؤردوم هیچ طالب سجاده و زنار دئیلیسن.
اینجیییرسن نه اوچون حسنونه باخدیقجا، گولوم،
اؤزگه‌یه باخما اگر سن ده دل آزار دئییلسن.
سنه خوش گلمه‌دی هیهات نظامی غزلی،
چونکی داش قلبلی گؤزل شعره خریدار دئییلسن.

45

دئدیم عشقینده وفا گوستره‌جک نازلی نگار،
بیلمه‌دیم کی بو قدر ظلم ائده‌جکدیر منه یار.
بیر سبب اولمادان اؤز عشقینه لاقئید اولاجاق،
عهدی، پیمانی آتیب هئی ائده‌جکدیر منی خوار.
چوخ تکبورله گزیب هئچ کسه باش ایمه‌یه‌جک،
اوریی سیندیراراق، آغلایاجاقدیر اؤزو زار.
منی آشفته ائدیر زلفو کیمی هر دمده،
کاشکی رحمه گلرک سونرا اولایدی دیلدار.
من اونون دوستو ایدیم او منی دشمن بیلدی،
کیم بئله دوست ایله دشمن کیمی ائیلر رفتار؟
باغلادی دینیمی محکم ایکی زنار زلفی،
بیر توکوندن آسیلی قالدی بو محکم دیندار.
دایمن ناله ائدیب من یاشادیم حسرتله،
آنجاق هیجرانی منیم دردیمه اولدو غمخوار.
اونا باخیب دا نظامی نئجه ائتسین توبه؟
آییغام سؤیله‌سه ده مست ائدر او چشمی خمار...

46

خدمتینه ای کمریم هر گئجه پایدار اولان،
بس نییه گؤزلرینده بو خدمتیم اولدو خوار هر آن.
دشمنی دوست بیلیب اونا خیلی نوازش ائیله‌دین،
دوستلارینا بو عار اولور سن خجل اولدوغون زمان.
گؤر منی ستمینله من کیمی غملره اولدو آشیان؟
من سنه جان دئدیم فقط سن منی ائیله‌دین کنار،
عؤمور کئچیر دوزلمه‌دین، خصلتین هئی اولور یامان
قورخوسو وار کی ایسلانا بو قورو جانیمیز بیزیم
دوزلا شکر کیمی اودا اربیه سودا دورمادان.
سؤزده نظامی‌نین آدی فتح ائله دیسه عالمی،
گئت شاها قوللوق ائیله کی تک اودور اصل حکمران.

47

سنین دردین منه ان خوش دوا دیر،
منی لال ائیله‌ین اوزده حیا دیر.
بوتون عالم نوازش گؤردو سندن،
نه تقصیریم وار، نصیبیم درد، بلا دیر؟
وفادان صبردن محروم ایکن سن،
منیم ده وارلیغیم صبر و وفا دیر.
عجایب دیر خطالار جمله مندن،
سنه نقصان دئمک اؤزو خطا دیر.
اران شهریندن ایسن، هئچ دوشونمه،
نظامی کندلی دیر، یا بینوا دیر.

48

دئدیم : عاشقلری اؤلدومه‌یه عادت ائله‌مه،
دئدی : بو تازه دئییلدیر کی، قدیم عادتدیر.
دئدیم : حسنونله منی سرخوش ائدیبسن دلبر،
دئدی : هر باش بئله فکر ائتسه پایی حسرتدیر.
دئدیم : آخی بو قدر بوسه‌نی تاراج ائله‌مه،
دئدی : لبلرده توکنمز بو، بؤیوک دولتدیر.
دئدیم : آخر آلارام بوسه گؤزون یاتسا بیر آن،
دئدی : گؤز یاتسادا قلبیم بیر آییق خلقتدیر.
دئدیم : اوندا بیر اؤپوش وئر بو نظامییه اؤزون،
دئدی : بو آرزو چتین باشه گله نییتدیر.

49

ترسا قیزی بیر ظریف گول اندام!
داش قلبلی، غره‌لی دلارام.
سیماسی گؤزل، اداسی دلبر،
گون شعشعه‌لی، شکیلده بهرام.
گؤردوم اونو من سحر خیال تک،
قلبیمدن آلیب قرار و آرام.
تاپشیردی منی بیر اودلو عشقه،
ائتدی او منیم خیالیمی رام.
گوندوز اوزومه ایشیق سالاندا،
وصلی ائله‌دی بو گوندوزو شام.
گؤردوکده اونون گؤزل جمالین،
یوخ اولدو گؤزومده کفر و اسلام.
حئیرتده قالیب بودور نظامی،
گؤرمز اونو بیرده چشم ایام.

50

رنج ایله بو رنجیمی آسان ائدیم،
دردیله قوی دردیمه درمان ائدیم.
قان لا دولموشدور جگر تا قلبه دک،
قان لا قانی من نئجه پنهان ائدیم؟
یار دئیر: «عشقه فدا ائت قلبینی»،
باشقاسی قلب ائتسه، قوی من جان ائدیم.
صبر ایله هیجرانه اولسایدی علاج،
صبر اولماز اولماسا وصل نگار،
من بو دردە چارەنی هاردان ائدیم؟
قلب راحت‌لیک دیلر، دلبر نیاز،
هانسی فرمانی گرک عنوان ائدیم؟
اونلارین حکمون نظامی دینله‌مز،
امر وئرسین قوی منه سولطان، ائدیم!

52

سنسیز اؤلرم: دوروب تلس یار،
تئز تاپ منی، یوخ یانیمدا غمخوار.
قان اولدو اورک فراق الیندن،
وصلین هانی، ای سؤیله‌می دیلدار؟
نغمه اوخوماق کی، صنعتیندیر،
گل بیر اوخو، ای گؤزل صنعتکار!
چکمه قولاغا طرف او قاشی،
اوخلاما کمان ایله منی زار.
جانیم سنه لازم، آل سنین دیر،
بوندان منه قاچماق عار اولار عار.
سندن منه یوخسا بیر کؤمک‌لیک،
ائتمه بو قدر یار منی خوار!
وئردی جانینی سنه نظامی،
آل ساخلا اونو، ایتیرمه زینهار!

52

قویما، آ جانان غمین قلبیمی ائتسین خراب،
اودلو فراقین جگر مولکونو ائتسین کباب.
عاشقی گؤر حسنونون اولدو تعصب کشی،
بیل اونا لازم دئییل، بیرده گونش، ماهتاب.
سؤزلرین اولموش شیرین قند و شکردن فقط،
تکجه ائدیبدیر منی زهری اوچون انتخاب.
ایسته‌مرم گؤزلریم بیر کسه سالسین نظر،
کیرپیییمی ایستر م گؤزلره چکسین نقاب.
وصلینی خاطیرلاسام آغزیما لذت گلر،
یاد ائله‌ییب حوسنونو من اولورام کامیاب.
بزم نظامییه گر دوشسه جمالین یولو،
هر نفسی روح اولار، هر تری عنبر، گلاب.

53

گتیرن دمده صبا عطر دلارامی منه،
سانکی، عیسی نفسی جان وئرر اؤلموش بدنه.
جانیمین یوسفی یعقوب تک آچار گؤزلرینی،
کوینه‌ییندن بیر عطیر گلسه بو بیت الحزنه.
چمنین گول‌لری عنبر کیمی مین عطر ساچار،
زلفونون عطری بیر آز گلسه نسیمله چمنه.
گاه او گول پالتارینی پارچالایار خوشلوقلا،
گاه دا لطفیله وئرر تاجینی هر یاسمنه.
زلفو پای وئرسه منه صبح چاغی عطریندن،
تزه بیر جان گله‌جکدیر اودو سؤنموش بو تنه.
قیزیل اولسا میسی بیر تحفه کیمی وئرمزلر،
لاکین هردم خوش اولار من کیمی الدن گئدنه.
یوز ایلین اؤلموشونه دوشسه یولو دلبریمین،
عجب اولماز دیریلیب بند اولا بو روح وئرنه.
پارچالار باد صبا قلبیمیزین زنجیرینی،
ساچینین قیوریمینی آچماق اوچون چاتسا سنه.
وصلینه یئتدی نظامی بونا مین شکر ائدرک،
«غم داغیلدی» سؤزونو یایدی بوتون انجمنه.

54

آیریلیب گئدیب نگاریم، اونا یوخدور هئچ برابر،
ساچی زیل قارا گئجه‌یدی، اوزو گون کیمی منور.
گؤزلری اورک آچاندی، دوداغی حیاته منبع،
سؤزلری لذت وئرردی عاشقه مثال شکر.
زلفونون کمندی ایله قلبیمی چالیب آپاردی،
غملری شیرین جانیمدا گؤر نئجه سالیبدی لنگر؟
توتماییر داها قراریم، یوخدور اوندان اؤزگه یاریم،
نه ائدیم، دئ، ایندی بوردا یامان اولموشام مکدر.
گؤزلیم، دئ، هارداسان سن منی بس نئچون اونوتدون؟
جانیمی آلاردی عشوه‌ن گؤز اؤنونده‌جه، آ دلبر!
یادا سال یئنه بو یاری سفر ائت بیزیم دیاره،
نظرین منی صباح‌چون یاشادیب فرحلی ائیلر.
منی اؤلدورور بو هیجران، بو کدر، بو غم، آ جانان،
منی بیرده سن اونوتسان اولارام دلی سراسر.
بو یازیق نظامی‌نین باخ، قلبینی یاخیب فراقین،
آخی سندن اؤزگه اولماز اونا بیر کؤمک میسر.

55

گؤزلسن واَللاه ای جانان، منه خوشدور بئله دلبر،
قارانلیقدا چراغیمسان منه خوشدور بئله گوهر.
جهانی یاندیران خالین، دوداغین عودو شکردیر،
عجب اود جانیما سالدی بئله عود و بئله شکر.
دوزا هر نه قاتیلسا او دؤنوب شیرین شکر اولماز،
سن ایسه دوزلوسان، آمما شیرینسن ای ملک منظر!
اگر ساقیم سن اولسان من ایکی دنیانی بیر دمده،
تؤکوب پیمانه‌یه در حال ایچردیم، قیل بونا باور!
قارا زولفون نسیمیله عطیرلندی بوتون عالم،
منه خوشدور یقین ائیله بئله مشک و بئله عنبر.
نظامی گلدی صدقییله کی ائتسین زولفونه خیدمت،
دئدی زلفون: «منه خوشدور صداقتلی بئله نوکر»

56

تانیشدیر گؤزلریم سن ایله جانان،
اونلارا ایشیغی سن وئردین هر آن.
ایلقارین دوز اولسون، دوستومسان اگر،
دولانیر ایری‌لیک ایچینده دوران.
گؤزلیم زلفونو بوینوما دولا،
دویونلر آچیلسین منیم جانیمدان.
بیر نئچه گونو سن نظامییله اول!
کی، سونرا بیزی چوخ ازجک هیجران.

57

کؤنلومو وئردیم غمه احوالینه سالدیم نظر،
دویدورار یا غم منی، یا بوسبوتون محو ائیله‌یر.
مردلیین شرطی بودور عشقینده جان قربان ائده،
من ده جاندان کئچمیشم، جاندان کئچن قورخار مگر؟!
قانیمی تؤکموش نگاریم، تورپاغیندا یوخدور ایز،
ای صنم قان تؤکمه‌ییندن ائیله‌مزسن می حذر؟!
سؤیله‌ییر هر کس منه: «عاشق‌لییه مئیل ائیله‌مه»!
ایش کناردان باخانا هئچ شبهه‌سیز آسان گلر.
عشق ایله صحت و یا امن و امانلیق حاصیلی،
بونلاری ممکن‌می ائتسین من کیمی عاجز نفر؟
عالم آواره‌لیکده آتماییںجا بیر قدم،
ای نظامی مقصده چاتماق چتیندیر، مختصر.

58

گؤزلریم آختاریر سنی هر زمان،
او سندن نور آلیر، سئویملی جانان!
منی‌سه وئرسن‌سه صداقتلی اول،
کی چوخ کلکباز دیر وفاسیز جهان.
سنین او عطیرلی چین - چین زلفونده -
دویونلر آچیلار، ال دوران زامان.
گل بیر گون قوووش بو نظامییله سن،
کی اونو سونرا چوخ ازجک هیجران.

59

کؤنول سنسیز یاریم نفس آیری قالسا ای نگار،
بیر قوش کیمی اوچوب گئدر الدن بوتون اختیار.
منی هر کیم غم بحرینده بوغولاندا گؤردوسه،
بوغولماغین قورخوسوندان قاچدی مندن تئز کنار.
جاندان عزیز گؤزلرینه آند ایچیرم، عزیزیم،
عزیز عؤمروم سندن آیری ائل ایچینده اولور خوار.
وصالینه چاتماق اوچون منه امکان یارات سن،
چونکو آرتیق درد الیندن عؤمروم اولدو تار و مار.
ای سئوگیلیم نظامینی قانا سالما رحمه گل،
گؤرمورسن‌می عؤمور کئچیر، ترس دولانیر روزگار؟

60

خوش اولسون تا سنه، ای نازلی جانان،
گؤرنلر اولورلار بیر آندا قربان.
عشقینین اودونا یانیب کول اولدوم،
باغیشلا، نه ائدیم، اولموشام حئیران.
وصالین اوغورلو بیر فالدیر منه،
رد ائتمه عاشقی سن اؤز قاپیندان!
سئویملی دلبریم، گؤزل نگاریم،
اؤلدورمه عاشقی دیلینه هر آن.
ندیمیم غم اولموش سئودا بزمینده،
من بیر قاریشقایام سنسه سلیمان.
نظامی حئیراندیر غمینده سنین،
ستمین یاندیریر اونو هر زمان.

61

اگر سن گؤزلرین یومسان گؤرنلر ائیلیر فریاد،
اگر آچسان داها آرتیق قوپار هر گوشه‌دن بیداد.
یولون دوشسه فراقیندان اؤلنلر قبرینه دینله،
نظامی‌نین مزاریندان چیخار سس: یار الیندن داد!

62

گلمیشدیر عاشقلر یازی.
معشوق گول رخسار هانی؟
باغلار دولوبدور یاریله.
بس سؤیله‌یین دیلدار هانی؟
خرمن بزنمیش پر قودان،
صحرا گؤزللشمیش همان،
دنیالاری ای یارادان.
زلف و جمال یار هانی؟
چه – چه وورار بولبوللری،
کونول آچار غلغللری.
کیم گؤردو الوان گول‌لری،
تیکانسیر اولسون؟ وار، هانی؟
بولبول‌لر ائیلر هئی فغان،
ناله ائدرلر دورمادان.

دوغرو سؤزومه گل اینان
دوستلاردا دوز ایلقار هانی؟
کئچمیش کئچیبدیر مختصر،
یوخدور او دوستلاردان اثر،
بیرده حیاته سال نظر،
کئچمیشده کی دوستلار هانی؟
چوخ باشلاری اوددو زمان،
دوستلار اولوب گؤزدن نهان،
مست اولدو عالم آه، امان،
اطرافدا بیر هشیار هانی؟
شادلیق باغیندا بیر سحر،
گلمز نظامی‌دن خبر،
حئیرتله هر کس سؤیله‌یر،
اول بولبول گلزار هانی؟

63

رؤیاده من جنت شمعین
جان ایچره رخشان تاپمیشام.
اول شمعه یوز پروانه‌نی
بیر آندا قربان تاپمیشام.
آختاردیم عطرین عنبرین،
گؤردوم جلالین سرورین،
حسنونده طالع مظهرین،
خانه‌مده مئهمان تاپمیشام.
مدتدی عشق - لب دئیه،
آختارمیشام «یارب» دئیه،
ظلمات – شبده سئوگییه،
بیر آب حئیوان تاپمیشام.

بؤیله ائشیتدیم، اول صنم،
حسن وفانی قیلدی جمع،
گؤردوم جمالین بیرجه دم،
بیلدیم کی، عمان تاپمیشام.
یورغون آدام یاتماق دیلر،
تشنه سویا چاتماق دیلر،
آی چشمه‌سی باتماق دیلر،
حسنونده تابان تاپمیشام.
سؤیله‌دیلر کی: نیشکر،
دائم اولور شیرین و تر،
آلدیقدا من بؤیله خبر،
سرو خرامان تاپمیشام.
چیخسام بو شرحیمدن کنار،
طبع نظامی قان اولار،
اولماز خزینه آشکار،
من گنج پنهان تاپمیشام.

64

منیم ای نازلی دیلداریم،
منیم ای دردیمه درمان!
منیم ای دولتیم، واریم،
باغیشلا، کئچ گناهیمدان!
سالاندا سن منی بنده،
یاخینلیق اولماسا سنده،
اگر قانیمی تؤکسن ده،
یولومدان دؤنمرم بیر آن.
شیریندیر لبلرین دلبر،
او گول رخسارینی گؤستر،
یازیق کؤنلوم سنی ایستر،
منی الدن سالیر هیجران.
جمالی پرده‌یه سالما،
بو عاشقدن اوزاق قالما،
گؤزومدن انتقام آلما،
منی قویما بئله حئیران!
بدخشان لعلی سنسن یار،
اوزون یاقوت کیمی پارلار،

سنین حسنونده دیر گلزار،
جمالیندیر نگارستان.
منیم چون لیلی عؤمور انسان،
و یا بلقیس و صنعانسان،
یادا بیر ماه کنعانسان،
سنه اولسون جانیم قربان!
منی سن مجنون ائتمیشسن،
حیاتدا محزون ائتمیشسن،
اؤزونه مفتون ائتمیشسن،
ائدیبسن قلبیمی بریان.
دئییلمییم سنین یارین؟
کی اولدوم ایندی بیمارین،
سنین نورانی رخسارین،
منی یاندیردی، ای جانان!
نظامی اولدو بیچاره،
ائدیب هیجرانین آواره،
تاپیلمیر دردینه چاره،
اولوب جاری گؤزوندن قان

قطعه‌لر

1

نانجیب لاپ حکمت سؤیله‌سه بئله،
وئرمزلر سؤزونه آرپاجا قیمت.
نجیب ساکت قالیب دینمزسه بئله،
معنالی اوزونده اوخونار حکمت.

2

دون منه بیر همدمیم صؤحبت زمانی سؤیله‌دی:
«ای فلکلر سرینه واقف، بیلیکلی، مهربان،
هم فضیلت مولکونه سنسن اصیل صاحیب امیر،
هم شعر اقلیمینه سنسن مثل‌سیز حوکمران.
بس ندندیر طبعینین گوهر دوغان مریم‌لری،
قطع ائدیب اهل زماندان الفتی، بیر ائت بیان!
عؤمورونو تنها کئچیرمه ایولی اول، شادلیق ائیله،
تا ائوین دولسون بوتون امن و امانلیق‌لار هر آن.»
سؤیله‌دیم: «ای رأی چراغی، گؤزلره نور بخش ائدن،
عقلینه و ذاتینه هئچ اولمارام من بد گمان.

سؤزلرین باشدان - باشا بیر خیرخواه‌لیقدیر یقین،
یاخشی‌لاردان، یاخشی‌لیق‌لار اسکیک اولماز هئچ زامان.
لاکین عشقین دائمن آزاد گزن عاشق‌لری،
ایسته‌یر اولسون همیشه سرو تک خوش، شادمان.
حئیف اولار بیر غنچه تک وورماق دویون اؤز جانینا،
بیزده گول تک اولموشوق بو باغدا بئش گون میهمان.
کام آلان مردلر یانیندا کیم اولارسا شبهه سیز،
روحی راحت‌لیک گؤرر، هم ده اولار چوخ کامران.
آرواد ایله صؤحبتین شمعی سؤنر، چونکی اونا،
من دئینده آسمان، تاکید له سؤیلر ریسمان»

3

بیر آرپا چؤرک، بیر چوخا، شورسو اولا، بیرده –
پئیغمبر حدیثی له اوتوز جزوه‌لی قرآن.
اوچ – دؤرد ده کتاب الده اولا مذهبه دائر،
لازم دئییل هئچ بوعلی و انوری نادان.
بیر کلبه اولا دوشمه‌یه حتی اورا گون ده،
گوندن ده بئله چکمه‌یه‌سن مینتی بیر آن.
صؤحبت ائده‌سن بیر – ایکی همتلی رفیقله،
کی اونلارا بیر هئچ گؤرونه سنجر و خاقان.
دیولر بئله قورخوب چکینن کسلر الیندن،

حوری کیمی سن ده اولاسان گوشه ده پنهان.
بو اؤیله سعادتدیر اونا غبطه ائدر بیل،
اسکندر ایله آب حیاتی تاپان انسان.

4

ناگاه گذریم دوشدو جوان قبرینه بیر گون،
یوز نعر و فریاد ائشیتدیم او مزاردان.
سوردوم نه سببدن بو قدر ناله ائدیرسن؟
سس گلدی: «جوان اؤلموشم ای پیر سخندان!»

5

سن گئتدین، داریخدیق حسرتینله بیز،
هم مجلس پوزولدو، هم ده قلبیمیز.

6

دئیردیم مرثیه یازسین منه خاقانی شروانی،
تأسف اؤلدو، من اولدوم او دوستون مرثیه خوانی